

מבוא לאתיקה ותיאוריות מוסר דר' נעם קול-רון

סטודנטית יקר/ה,

• אם יש לך לקות למידה או מוגבלות/בעיה רפואית שעשויה להשפיע על לימודיך, ושבגינה את/ה זקוק/ה להתאמות אנא פנה/י לדיקנאט הסטודנטים למדור נגישות ולקויות למידה:
דוא"ל- LDA@univ.haifa.ac.il, טל'- 04-8249265.

• לאבחון והתאמות בגין לקות למידה ו/או הפרעת קשב יש לפנות ליה"ל:
דוא"ל- mhait@univ.haifa.ac.il, טל'- 04-8249022

• אם יש ברשותך מכתב התאמות מהאוניברסיטה ואת/ה זקוק/ה להנגשה בקורס אנא פנה/י אליי בשעות הקבלה או במייל בסמוך לתחילת הקורס.

תיאור הקורס

הקורס יספק מבוא כללי לתיאוריות האתיות המובילות בפילוסופיה המערבית. במסגרת הקורס נדון בשאלות יסוד במטא אתיקה כגון- האם יתכן שיפוט מוסרי אובייקטיבי? האם ערכי המוסר הם יחסיים, האם השיפוט המוסרי מבוסס על שיקול רציונלי, או על רגש ואינטואיציה? מה ההבדל בין אתיקה ומשפט? נכיר תיאוריות מרכזיות בפילוסופיה של המוסר- תועלתנות, דאונטולוגיה, אתיקה של מידות ועוד ונדון בהן באופן בקורתי. ונתנסה בניתוח מקרים אקטואליים באמצעות התיאוריות המובילות, נדבר על סוגיות מרכזיות באתיקה של המאה ה 21.

הקורס ילווה במטלות אישיות וקבוצתיות.

מטרת הקורס

1. לערוך היכרות והתנסות בשימוש במושגי יסוד במחשבת המוסר
2. לספק כלים לזיהוי ולניתוח מצבים הכוללים או דורשים שיקולים מוסריים
3. לבסס ידע והבנה של תיאוריות מרכזיות בפילוסופיה של המוסר
4. לספק התנסות בדיון בדילמות ובהחלטות מוסריות תוך שימוש ברקע תיאורטי רלוונטי
5. לעורר מחשבה רפלקטיבית אודות ערכים ומקומם בחיי היום יום
6. לעורר מודעות, הבנה וידע לגבי שאלות אתיות מרכזיות הנמצאות בשיח החברתי

דרישות קדם:

ללא

דרישות הקורס:

השתתפות פעילה בשיעורים

נוכחות של לפחות 80% , מצלמה פתוחה בפגישות זום.

הגשת מטלות שוטפות במהלך הקורס

הרכב הציון:

הגשת שתי מטלות קבוצתיות (40%)

הגשת שלוש מטלות אישיות (60%)

דרכי הוראה:

הוראה פרונטלית, כיתה הפוכה, עבודה בקבוצות

סדר טנטטיבי של השיעורים

מפגש	נושא	מטרות	הגשת מטלות
1	מבוא לאקסיוולוגיה, מאפייני השיפוט הערכי	היכרות עם מושגי יסוד- מטא אתיקה, אתיקה נורמטיבית ואתיקה יישומית דיון במאפיינים המייחדים את השיפוט הערכי	
2	הראוי והמצוי- דיון בגישות שונות אודות היחסים בין הראוי למצוי	הסטודנטים יכירו עמדות שונות אודות ההבחנה בין מדע ובין אתיקה וההשלכות של הבחנה זו על תחומים שונים	
3	האם יתכן שיפוט מוסרי: אגואיזם, דטרמניזם ויחסיות תרבותית	הסטודנטים יכירו מספר טיעונים ביקורתיים כנגד האפשרות של שיפוט מוסרי.	הגשת מטלה קבוצתית 1
4	אתיקה של מידות טובות (אפלטון, אריסטו)	היכרות עם הגישה של אתיקה של מידות במסגרות הפילוסופיה היוונית	
5	תועלתנות	הצגה של הגישה התועלתנית	הגשת מטלה אישית 1
6	תועלתנות	דיון בקורתי בתועלתנות	
7	דאונטולוגיה	היכרות עם הגישה הדאונטולוגית של קאנט	
8	דאונטולוגיה	דיון בקורתי בהשלכות של הגישה הדאונטולוגית	הגשת מטלה אישית 2
	ניתוח מקרה בקבוצות	הסטודנטים ידונו במקרה מבחן ויתבקשו להציג עמדות שונות מנקודת המבט של התיאוריות שנלמדו	
9	אתיקה של איכפתיות	דיון בביקורת הפמיניסטית ובאתיקה של איכפתיות של גליגן	הגשת מטלה קבוצתית 2
10	אתיקה אקזסנטציאליסטית	דיון באתיקה מנקודת מבט אקזסנטציאליט- סארטר ובובר	
11	אתיקה בסביבה פוסטמודרנית	דיון בביקורת של ניטשה, פוקו ורורטי	
12	אתיקה בעולם טכנולוגי מתקדם	סוגיות אתיות בעולם של ביג דאטה ותבונה מלאכותית	
13	סיכום הקורס		הגשת מטלה אישית 3

חומרי קריאה מומלצים

1. אפלטון (1955) "המדינה" כתבי אפלטון (כרך ב'). שוקן.
2. אריסטו (1967). האתיקה הניקומאכית. מפעל השכפול
3. בובר, מרטין (2013). אני ואתה. מוסד ביאליק
4. גיליגן, קרול (1995). בקול שונה: התיאוריה הפסיכולוגית והתפתחות האשה. ספרית פועלים
5. יום, דוד (2013). מסכת על טבע האדם: ניסיון להנהיג בענפי הרוח את שיטת הטיעון הניסיונית. שלם.
6. מיל, ג'ון סטיוארט (2006). על החירות שלם.
7. מיל, ג'ון סטיוארט (1933). התועלתיות חברה להוצאת ספרים על-יד האוניברסיטה העברית.
8. ניטשה, פרידריך וילהלם (1967). מעבר לטוב ולרוע; לגניאלוגיה של המוסר שוקן
9. סארטר, ז'אן פול, (2014). האקזיסטנציאליזם הוא הומניזם. כרמל
10. פאטנרם הילארי (2003) 'מוסר בלי מטאפיזיקה' (הרצאה)
[<https://www.youtube.com/watch?v=EPiQH6jBy9o&t=1s>]
11. פוקו, מישל (2011). המילים והדברים: ארכיאולוגיה של מדעי האדם. רסלינג
12. קנט, עמנואל (2010). הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות. ספרי עליית הגג
13. רוזנברג, שמעון גרשון, (2013). לוחות ושברי לוחות: הגות יהודית נוכח הפוסטמודרניזם משכל
14. רורטי, ריצ'רד (2006). קונטינגנטיות, אירוניה וסולידריות. רסלינג
15. שטראוס, מיכאל (1998). רציה, רגש ושיפוט ערכי הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה.
16. Andrade, G. (2019). Medical ethics and the trolley problem. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*, 12.
17. Frankfurt, Harry G. (1969) "Alternate Possibilities and Moral Responsibility" *The Journal of Philosophy* Volume 66, Issue 23, December 1969
18. Harris Sam (2010) "Science can answer moral questions" (Ted Talk)
[<https://www.youtube.com/watch?v=Hj9oB4zpHww>]
19. Mac Intyre, A. (1981) *After Virtue: A Study in Moral Theory*, London: Duckworth.
(Vigorous criticism of Kantian ethics from a distinctive neo-Aristotelian viewpoint.)
20. Ng, Y. K., & Singer, P. (1981). An argument for utilitarianism. *Canadian Journal of Philosophy*, 11(2), 229-239.
21. Nozick, R. (2013). The experience machine. *Ethical Theory an Anthology*.
22. Rachels, J. (1971). Egoism and moral skepticism. *A New Introduction to Philosophy*, ed. Steven M. Cahn. New York: Harper and Row.
23. Smart, J. J. C., & Williams, B. (1973). *Utilitarianism: For and against*. Cambridge University Press.
24. Zwitter, A. (2014). Big data ethics. *Big Data & Society*, 1(2).